

Nieuwsbrief november 2009

Inhoud

- 1 *Actueel*
- 2 Educatieve auteurs op LinkedIn
- 3 Reactie van minister Plasterk op het VvEA-standpunt over Wikiwijs
- 4 Conferentie Leermiddelen op drift
- 5 Leermiddelen in internationaal perspectief
- 6 *Geslaagde zaken*
- 7 *Gesignaleerd* (juni-oktober 2009)

1 *Actueel*

- Na de succesvolle conferentie op 1 oktober hebben VvEA, Fontys Lerarenopleiding Tilburg en het Centrum voor Leermiddelenstudie Utrecht afgesproken dat ze hun krachten zullen bundelen bij het ondersteunen van scholen bij de uitvoering van hun leermiddelenbeleid, zoals het scholen van leraren die zelf leermiddelen willen maken.
- Op 6 november 2009 is de VvEA vertegenwoordigd tijdens de landelijke studiedag van Levende Talen in Zwolle met een stand en een workshop over de competenties van de educatief auteur.
- Op 13 november 2009 is de VvEA vertegenwoordigd tijdens de 23e conferentie van Het Schoolvak Nederlands in de Haagse Hogeschool met een stand en een workshop over functioneel gebruik van werkwoordstijden in educatieve teksten over het verleden.
- Het bestuur wil meer aandacht besteden aan educatief schrijven in het basisonderwijs. Leden worden opgeroepen om suggesties voor activiteiten naar het bestuur te mailen.

2 Educatieve auteurs op *LinkedIn*

De VvEA heeft op LinkedIn, het netwerk van professionals, een eigen subgroep aangemaakt waardoor informatie binnen de vereniging vaker en sneller kan worden uitgewisseld, vanuit het bestuur maar ook tussen leden onderling. Leden kunnen elkaar informeren, met elkaar discussiëren, tips uitwisselen, elkaar vragen stellen, etcetera. Het beheer van de groep op LinkedIn is in handen van Erwin de Vries, penningmeester en webmaster van de vereniging. Voor vragen kun je met hem mailen: ektekst@home.nl.

Het bestuur roept alle leden op om zich hiervoor aan te melden. Daarvoor moet je eerst een eigen profiel op LinkedIn aanmaken op <http://www.linkedin.com>. Als je inschrijving klaar is, kun je via het zoekvenster rechtsboven de groep van Educatieve auteurs vinden. Selecteer 'search groups', zoek naar 'educatieve auteurs', klik op 'search' en meld je aan.

Companies | Account & Settings | Help | Sign Out | Language

Search Groups

---

3 Reactie van minister Plasterk op het VvEA-standpunt over Wikiwijs

In juni jl. stuurde de VvEA een brief aan minister Plasterk met het verenigingsstandpunt over Wikiwijs (zie nieuwsbrief juni 2009). In augustus ontving de VvEA een antwoord van de minister, dat we in september naar de leden publiceerden in een extra editie van de nieuwsbrief. U vindt de brief op de VvEA-site via de verwijzing op de homepage.

4 Leermiddelen op drift

Op 1 oktober 2009 namen zo'n 80 educatieve auteurs en belangstellenden deel aan de succesvolle VvEA-conferentie *Leermiddelen op drift*. Een kort verslag.

Veel ervaren en competente auteurs

De conferentie werd gehouden in de fraaie nieuwe vleugel van het Mollergebouw van Fontys Hogescholen in Tilburg. In zijn inleiding vertelde VvEA-voorzitter Tom van der Geugten dat hij zich ernstig zorgen maakt over de kwaliteit en het gebruik van leermiddelen in de nabije toekomst, maar dat hij zich niet conservatief wil opstellen. 'Ik heb ook niet de gewoonte om me mee te laten slepen door heet opgediende soep. Het getij is aan het keren, de leermiddelen zijn op drift en de bakens moeten worden verzet. Laten we vandaag vooral gebruiken om goed te voorzien wat er aan de hand is en om daarop op een verstandige manier te anticiperen.'

Bij de bespreking van het vooraf onder aanwezigen uitgevoerde competentieonderzoek door dagvoorzitter Wim Lansu bleek dat er veel ervaren en competente auteurs aanwezig waren. Tijdens het daarop volgende geanimeerde panelgesprek kwam naar voren dat leraren steeds meer digitale leermiddelen gaan gebruiken en dat een leerlijn daarbij erg belangrijk is (Leonne Leurink, SLO), dat auteurs van DigilessenVO zich binnenkort gaan scholen in auteurscompetenties (Herman Rigter), dat zelf leermiddelen maken het werk van leraren interessanter kan maken (Joost van Rijn, ORS Lek en Linge), dat uitgeverijen methodes zo volledig zijn gaan maken omdat leraren daarom vroegen (Stephan de Valk, GEU), dat er een ICT-kennisbasis komt waaraan komende leraren moeten voldoen (Ans Buys, FLOT) en dat het onderscheid tussen leraren en leraar-auteurs duidelijk moet zijn (Tom van der Geugten, VvEA).

Workshops

Na het plenaire deel vond een eerste workshopronde plaats waarin deelnemers onder leiding van FLOT-docenten Wim Lansu, Marina den Draak en Veronique van de Reijt in verwante schoolvakgroepen concrete voorbeelden van auteurscompetenties noemden die ze al wel en die ze nog niet goed beheersten.

Na de lunchpauze waren er twee workshoprondes waarbij deelnemers kozen voor scholing (over media en didactiek, door Tom van der Geugten) of voor informatie over DigilessenVO (Herman Rigter), over projecten van het Ruud de Moor Centrum (Robert Schuwer, OUN), over metadateren van open leermiddelen (HP Kohler, Kennisnet) en over digitale leermiddelen van educatieve uitgeverijen (Stephan de Valk).

Tussendoor werd veel genetwerkt en was er ruime belangstelling voor de stands van de VvEA, van het Centrum Leermiddelenstudie Utrecht (CLU) en van *10voorBiologie*, de eerste digitale biologiemethode. Tijdens de geanimeerde borrel aan het eind van de middag dankte Tom van der Geugten de aanwezigen voor hun komst en betrokkenheid en kondigde Joke van Oudheusden (FLOT) aan dat de lerarenopleiding in Tilburg de ambitie heeft om studenten toch vooral te leren om verantwoord om te gaan met alle soorten leermiddelen. In de conferentiemap was een papier opgenomen waarin een beschrijving stond van plannen van FLOT voor 2010: een cursus binnen de initiële opleiding en een gemoduleerd nascholingsprogramma, gebaseerd op de drie niveaus van het VvEA-competentieprofiel.

Een leerzame dag

Voor de VvEA was het een belangrijke dag om de naamsbekendheid te vergroten en het ledental uit te breiden. Voor het eerst waren de ontwikkelingen in de leermiddelenbranche zo grootschalig bekeken vanuit het perspectief van de educatief auteur. Mede door de soepele organisatie, de uitstekende catering, het tempo van het programma en het hoge professionele niveau van de aanwezigen was er een goede sfeer en een gevoel van solidariteit onder beroepsgenoten. Het was een leerzame dag, maar voor sommige aanwezigen nog niet leerzaam genoeg. Onder onze leden bestaat een grote behoefte aan scholing; daarnaast zijn er leden die bij die scholing kunnen worden ingezet. Voor de VvEA is er werk aan de winkel!

- Lees ook het verslag in FLOT-medewerkersnieuwsbrief nr. 86 via <http://www.fontys.nl/lerarenopleiding/tilburg/>.
- Via de VvEA-homepage hebben leden toegang tot:
  - een uitgebreid verslag door VvEA-leden.
  - de powerpointpresentatie van HP Kohler.
  - de powerpointpresentatie van Herman Rigter.
  - de powerpointpresentatie van Robert Schuwer.
  - de powerpointpresentatie van Stephan de Valk.

5 Leermiddelen in internationaal perspectief

Begin september nam Tom van der Geugten namens de VvEA deel aan de *International Conference on Textbooks and Educational Media* in Santiago de Compostela over het thema *Local, National and Transnational Identities in Textbooks and Educational Media*. Hieronder schrijft hij over zijn bevindingen en komt hij tot een verrassende conclusie over Wikiwijs.

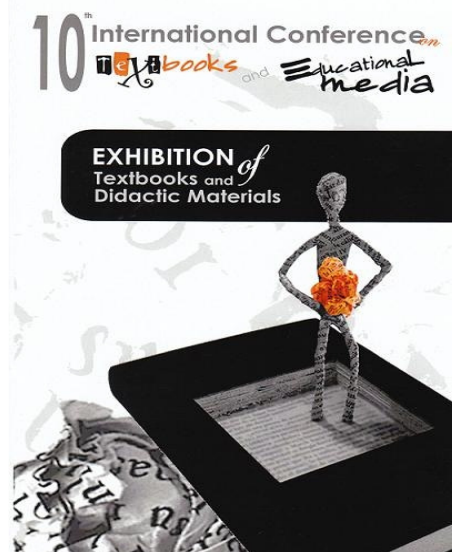
Open leermiddelen in het hoger onderwijs

De conferentie was georganiseerd door de *International Association for Research on Textbooks and Educational Media (IARTEM)* en telde ruim honderd deelnemers uit diverse Europese landen, maar ook uit Australië, Madagascar, Kenya, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Japan, Brazilië, Venezuela en Canada. Het programma bestond uit diverse keynotes en workshops, waarin onderzoekers verslag deden van hun bevindingen. De bijeenkomst was voor mij een goede gelegenheid om de situatie in Nederland wat betreft leermiddelen in het voortgezet onderwijs te vergelijken met die in andere landen.

Ik was daartoe geïnspireerd door paragraaf 1.6 ('Internationaal') van het *Programmaplan Wikiwijs 2009-2011-...* (juli 2009), waarin wordt beweerd dat Nederland niet alleen staat 'als het gaat om het belang dat gegeven wordt aan open leermiddelen'. Deze bewering blijkt bij nadere beschouwing nogal misleidend te zijn. De paragraaf verwijst naar *Open Educational Resources* in de VS, het Verenigd Koninkrijk, Nieuw-Zeeland en India, maar daarbij gaat het vrijwel uitsluitend om hoger onderwijs.

De enige verwijzing naar vo is de nogal pijnlijke vermelding van gouverneur Schwarzenegger die in mei 2009 een plan voor '*Digital Free Textbooks for High School Students*' lanceerde om het begrotingstekort van de Californische overheid op te lossen. Leraren maakten hem al snel duidelijk dat 'gratis' leermiddelen nooit gratis zijn, en dat uitvoering van zijn plan de staat juist veel geld zou gaan kosten. Het *Programmaplan Wikiwijs* verwees ook naar Polen, met een obscure website als bronvermelding (koed.org).

In de brief 'Wikiwijs in het onderwijs' van minister Plasterk (april 2009) had ik al eerder een vergelijkbare misleidende voetnoot aangetroffen bij de volgende zin: 'Gezien de ook internationaal levende verwachtingen van het concept van open digitale leermiddelen, zien wij hier in het bijzonder kansen voor het onderwijs die de moeite waard zijn om in de praktijk te onderzoeken.' De noot vermeldt: '*Giving Knowledge for free: the Emergence of Open Educational Resources*, OECD 2007'. Wie deze publicatie downloadt van internet kan daarin lezen dat het ook hierin uitsluitend gaat over *higher education*.

Ruggengraat van het onderwijs

Hoe is de situatie in het buitenland wat betreft schoolboeken in het vo dan wel? Tijdens de IARTEM-conferentie kwam ik het volgende te weten:

- In veel landen vormen schoolboeken de ruggengraat van po en vo en dat zal binnen afzienbare tijd niet veranderen. In arme landen zijn nog onvoldoende schoolboeken (zie bijvoorbeeld <http://www.unesco.org/en/textbook-development>). In Japan is gebruik van een schoolboek verplicht. Een uitzonderlijke situatie bestaat in Engeland, waar een flinke minderheid van de leraren bij bepaalde vakken zoals geschiedenis zonder schoolboek werkt, maar met (vaak illegale) fotokopieën. In veel landen worden schoolboeken incidenteel door leraren aangevuld met ander materiaal, zoals van internet.
- In veel landen betaalt de overheid aan de meeste scholen (tot en met de onderbouw vo) een niet-geormerkt bedrag per leerling om leermiddelen van te kopen. Schoolboeken worden door ouders betaald in bijvoorbeeld Portugal en enkele West-Duitse deelstaten.
- Een aantal Oost-Europese landen is onlangs overgestapt van een staatsmonopolie op de uitgave van schoolboeken naar een vrije markt, zoals in Estland.
- In vrijwel alle landen stelt de overheid een nationaal curriculum (kerndoelen, eindtermen) vast, waaraan schoolboeken dus moeten voldoen. In een aantal landen wordt daarbij regionaal gedifferentieerd, zoals in de Duitse Bondsrepubliek en in Spanje met zijn autonome regio's.
- In veel landen bewaakt de overheid de kwaliteit van schoolboeken met een goedkeuringsprocedure met uitgebreide criteria en een puntensysteem. De hiervoor benodigde tijd varieert van drie maanden (Japan) tot twee jaar (Oostenrijk). Vaak bevorderen deze criteria een verschuiving van reproductief naar meer constructief leren. In Portugal is zo'n keuring onlangs ingevoerd, terwijl deze in Spanje in de jaren 1990 en in Estland onlangs is afgeschaft.
- In veel landen weten veel leraren niet goed wat de overheid van hen verwacht. Ze zien het verschil niet tussen curriculum en schoolboek, zijn in hun opleiding niet getraind in het efficiënt realiseren van leerdoelen en zijn niet goed in staat om schoolboeken flexibel te gebruiken. Hun didactisch inzicht speelt een sleutelrol in de kwaliteit van het onderwijs.
- In veel landen krijgen scholen geld van de overheid om computers te kopen. Maar nog vaak staan weinig gebruikte computers in scholen te verouderen. In Noorwegen betaalt de overheid een uitgeverij om digitaal lesmateriaal gratis ter beschikking te stellen. In Spanje werkt een aantal scholen samen in het project Escuela 2.0 om meer digitaal lesmateriaal te gebruiken. Uitgeverijen anticiperen hierop door digitaal materiaal en kleinschaliger drukwerk op de markt te brengen.

Nederland staat alleen, voor een grote valkuil

In Nederland gebeuren veel dingen met leermiddelen die ook in andere landen gebeuren. Maar voor zover mijn kennis reikt is er buiten Nederland geen land waar de overheid veel geld investeert in een nationaal platform met een uniform systeem voor open leermiddelen voor het po en vo, zoals onder de vlag van Wikiwijs gebeurt.

Het is een feit dat in diverse landen met studenten en docenten in het hoger onderwijs succesvol wordt gewerkt met open leermiddelen. Maar de vraag is of zoiets met leerlingen en leraren in het po en vo ook goed mogelijk is? Had Arno Reints ongelijk toen hij in april opperde dat minister Plasterk zijn eigen universiteitsdidactiek toepaste op het vo (zie www.clu.nl)? Nu ik me al enige tijd uitgebreid verdiep in de actuele ontwikkelingen rondom leermiddelen, vraag ik me steeds meer af of de projectleiders en plannenmakers rondom open leermiddelen wel inzien én er rekening mee houden dat het maken van goede leermiddelen voor het po en vo veel en veel gecompliceerder is dan die voor het hoger onderwijs?

Gelukkig er is op dat punt enig voortschrijdend inzicht te bespeuren, zoals blijkt uit Plasterks recente brief aan de VvEA: 'Een aspect dat voor de niveaus 'proces- en eindredacteur' en 'conceptauteur' van belang is, is het kunnen denken en ontwikkelen in leerlijnen. Binnen Wikiwijs zal vanaf het begin zoveel mogelijk de plaats in een leerlijn voor leermaterialen zichtbaar worden gemaakt. (..) Er is echter meer nodig. Want de filosofie die achter een leerlijn zit wordt hiermee niet zichtbaar. Zo is het bijvoorbeeld voor een leerlijn 'rekenen' bij gebruik van de leermaterialen van belang te weten of de leerlijn gebaseerd is op 'mechanisch rekenen' of 'realistisch rekenen'. Binnen Wikiwijs zal ernaar worden gestreefd de filosofie achter een leerlijn zichtbaar te maken.'

Wie verstand heeft van educatief schrijven weet dat dit laatste onmogelijk zal blijken te zijn. Het zijn geen beren die ik op de weg zie, maar wel een grote valkuil, waarin onderwijsgevend Nederland met veel naïef optimisme dreigt te vallen. In het buitenland worden andere wegen bewandeld om te werken aan kwaliteit in het onderwijs.

6 Geslaagde zaken

Leden van de VvEA kunnen gratis gebruik maken van juridische hulp (zie de VvEA-homepage). In de nieuwe nieuwsbriefrubriek *Geslaagde zaken* bericht Annemarie van Toorn over zaken waarbij deze hulp met succes werd ingeroepen. Ze begint met een veel voorkomend discussiepunt: het royaltypercentage.

Royalty's en royalty's

Uitgevers in het literaire boekenvak betalen hun auteurs een royaltypercentage dat gebaseerd is op basis van de door de uitgever vastgestelde verkoopprijs, vrij van BTW. Indien de literaire uitgever gebruikslicenties verleent, wordt het royaltypercentage berekend over de licentievergoeding, vrij van BTW. De literaire auteur kan op basis van de oplage en de vaste boekenprijs de opbrengst van zijn werk inschatten. In de wereld van de educatieve uitgevers ontbreekt een dergelijke standaard voor het berekenen van een royaltypercentage. Wanneer educatieve uitgevers met hun auteurs een honorarium afspreken, dat is gebaseerd op een royaltypercentage, wordt in veel gevallen slechts een vage aanduiding gegeven van de grondslag: in educatieve uitgeefcontracten staan omschrijvingen als, 'netto omzet' en 'netto winst'. Deze praktijk biedt uitgevers de ruimte om creatief te boekhouden. De nettowinst van de uitgever wordt immers direct beïnvloed door gegeven korting, afwijkende verkoopprijzen bij additionele afzetkanalen en algemene bedrijfskosten. Voor educatieve auteurs is het daardoor ondoenlijk vooraf enig zicht te krijgen op de hoogte van hun honorarium, terwijl ze wel moeten delen in het exploitatierisico.

Er is een kleine troost: een uitgever mag niet zonder u te informeren tussentijds de grondslag van de berekening van het royaltypercentage wijzigen. Wanneer u een royaltypercentage overeengekomen bent op basis van een netto verkoopprijs, kan de uitgever dat niet stilzwijgend wijzigen in een royaltypercentage van de netto winst. Wanneer u in april uw royaltyberekening ervaart als een konijn uit de hoge hoed, kunt u altijd om een toelichting vragen. Van welke 'feitelijk gerealiseerde verkoopprijs' krijgt u een percentage?

In de meeste uitgeefovereenkomsten heeft een auteur, die zich benadeeld voelt, het recht om één keer per jaar op eigen kosten de boeken van de uitgever te laten controleren door een registeraccountant. Dat is een kostbaar hulpmiddel achteraf. Beter is om vooraf bij het sluiten van een overeenkomst een niet-terugvorderbaar voorschot op de royaltyvergoeding af te spreken. Bij het onderhandelen over een voorschot moet de uitgever een boekje opendoen over de verwachte exploitatieresultaten en kan de auteur zijn exploitatierisico aanzienlijk beperken.

7 Gesignaleerd (juni-oktober 2009)

Fons Alkemade vatte samen wat we als VvEA in de afgelopen maanden signaleerden aan publicaties over leermiddelen.

Wikiwijs

In december 2009 zal Wikiwijs, nog met een beperkt aantal vakken, tot leven komen. In augustus zond Plasterk de Tweede Kamer zijn *Programmaplan Wikiwijs 2009-2011- ...* (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-28517.html>) en zette zo een volgende stap naar de daadwerkelijke opening van dit - volgens hemzelf veelbesproken - platform voor uitwisseling van digitaal lesmateriaal (<http://www.nieuwsbank.nl/inp/2009/08/14/U031.htm>). De minister wijst de Kamer op een aantal eigenschappen van het plan die volgens hem belangrijk zijn voor de levensvatbaarheid:

- Docenten krijgen het 'eigenaarschap' over Wikiwijs.
- Onderwijsondersteunende en aanleverende organisaties' worden optimaal betrokken bij Wikiwijs.
- Instellingen als de PO- en de VO-raad krijgen 'op een geschikte manier een expliciete rol'.
- Er zal al snel voldoende leermateriaal op Wikiwijs te vinden zijn (in elk geval zal Plasterk gaan eisen dat met publiek geld gemaakt digitaal leermateriaal op Wikiwijs komt).
- In de eerste fase zal worden gestart met drie vakken die op veel belangstelling kunnen rekenen en waarvoor al een flinke hoeveelheid digitaal materiaal beschikbaar is.
- Er komt een kwaliteitsborging dankzij 'peer review', maar ook dankzij het feit - zo veronderstelt de minister - dat de deelnemende docenten elkaar kritisch in de gaten zullen houden en dankzij 'aanvullende vormen van kwaliteitscontrole'. Bij die laatste horen de zogenaamde adoptiegroepen: groepen docenten die een specifiek vakgebied op Wikiwijs in de gaten houden.

De minister belooft ook dat hij zal zorgen dat de 'professionaliseringsbehoefte' van docenten vervuld zal worden, wat lijkt te betekenen dat zij worden onderwezen in het maken, arrangeren en gebruiken van leermateriaal. De brief van Plasterk gaat verder nog in op de financiering van Wikiwijs en op de juridische aspecten. In dat laatste deel blijkt dat in het najaar van 2009 een rapport zal verschijnen dat de UvA heeft gedaan naar de 'relatie tussen auteursrecht en open leermiddelen'. Tot slot meldt de minister nog dat gepoogd zal worden om docenten via Wikiwijs gemakkelijk de weg te laten vinden naar open leermateriaal dat al op internet aanwezig is. Daarbij verwijst hij onder andere naar het overzicht dat het Ruud de Moorcentrum van de OU op dit gebied heeft gemaakt (www.openmethodes.ou.nl).

Met een beetje shoppen ...

In het augustusnummer van het gratis op scholen vo verspreide vakblad *Prima!* konden leraren lezen dat SLO-directeur Jan van den Akker niet erg gelukkig is met Wikiwijs. 'Ik vind dat men wel heel hoge verwachtingen heeft van docenten. Die hebben het heel druk; de meesten komen niet toe aan het maken van materialen, laat staan hele methodes. Bovendien heeft niet iedereen voldoende opleiding om leermiddelen te maken.' Van den Akker ziet meer heil in het 'arrangeren' van materiaal, bij voorkeur van professionele makers. Met een beetje shoppen kun je van alles bij elkaar halen.' Zijn advies: 'Steek je energie in het kiezen van methodes die goed passen bij het leerplan van je school.'

Houding van docenten en mythes over leermiddelen

In september verscheen een voor iedereen toegankelijk rapport van het onderzoek dat Motivaction in opdracht van het Programma Leermiddelenbeleid (VO-Raad) heeft verricht naar de houding van docenten in het vo ten aanzien van leermiddelen (http://www.leermiddelenvo.nl/files/onderzoek_leermiddelmentality.pdf). De onderzoekers konden de ondervraagde leraren opdelen in vier groepen: gedegen vakvrouwen/-mannen

(34%), eigenzinnige arrangeurs (37%), tevreden coaches (18%) en kritische idealisten (11%). Wat betreft het gebruik van open leer materiaal lijkt de eerste en de laatste groep daaraan niet zo veel behoefte te hebben. Dat zou betekenen - als men van grof conclusies trekken houdt - dat ongeveer de helft van alle Nederlandse docenten vrijwel geen gebruik zal gaan maken van Wikiwijs of welke materialenbank dan ook.

De discussie over voor- en nadelen van open leermiddelen zal nog wel even voortduren. Daarom bespraken twee medewerkers van het Ruud de Moorcentrum in het juni nummer van het blad *Onderwijsinnovatie* van de OUN (http://www.ou.nl/Docs/TijdschriftOI/OI_2_09.pdf) zeven mythes rond deze leermiddelen. Het zijn: Gratis leermiddelen zijn inferieur. Oude leermiddelen zijn inferieur. Gratis is voor niets. Met open leermiddelen is nauwelijks geld te verdienen. Leraren krijgen weer een taak erbij. Open leermiddelen lokken ongewenst meeliftgedrag uit. Schoolboeken zullen op den duur verdwijnen.

ICT en onderwijs

Wie zich nog eens vrij uitgebreid op de hoogte wil stellen van de belangrijkste onderwerpen die spelen rond de digitalisering van het onderwijs, die leze het septembernummer van het blad *Van twaalf tot achttien*. Daarin onder andere een artikel ter geruststelling: Kennisnet heeft met onderzoek aangetoond dat ICT echt meerwaarde heeft in het onderwijs. Maar vlak daarna een artikel van de al eerder in deze rubriek geciteerde Tiddo Ekens onder de veelzeggende kop: 'Ict en onderwijs: waar blijft de meerwaarde?'. Een ex-uitgever verwacht zo'n beetje de ondergang van de traditionele educatieve uitgeverij en denkt dat er voldoende docenten zullen opstaan die gedegen leer materiaal kunnen maken. Niet onvermeld moet natuurlijk blijven een bijdrage van onze eigen VvEA-voorzitter over de competenties van de zogenaamde leraar-auteur. Verder nuttige artikelen over het hoe en wat van creative commons, interactieve schoolborden en de elektronische leeromgeving (ELO). En meer vakgerichte artikelen: de inzet van games bij reken- en wiskundelessen en taallessen in een 'virtueel taaldorp'.

Leermaterialenbank

Op 1 oktober jongstleden, zo meldt de VO-Raad, is het 'landelijk zoekportaal voor open leer materiaal een feit'. Een soort neefje van Wikiwijs, dat uiteindelijk ook via de laatste te doorzoeken is. Het persbericht meldt verder (<http://www.vo-raad.nl/projecten/open-leermaterialenbank>): 'Een keur aan collectieaanbieders vult de leermaterialenbank. Dit zijn docenten, scholengroepen, vakontwikkelgroepen en gesubsidieerde initiatieven voor leer materiaal ontwikkeling. SLO bewaakt in opdracht van de VO-raad, de kwaliteit van het materiaal dat in de bank wordt geplaatst. SLO gaat zorgen voor een certificeringssysteem van collectieaanbieders. Daarnaast reflecteren groepen gebruikers op het materiaal en kunnen bezoekers van de bank door een klik met de muis het materiaal waarderen. De bank biedt scholen de mogelijkheid een afgewogen leer materialenmix te realiseren door naast elkaar gebruik te maken van open materiaal en commercieel materiaal, boekmateriaal en digitaal materiaal. Voor docenten is er iets te kiezen. Variëteit in leer materiaal is inspirerend voor de leerling, stimuleert talentontwikkeling van leerlingen en sluit aan bij de wens van de samenleving om ICT een plaats te geven in de klas.'

Helaas blijkt het zonder aangesloten te zijn bij een school die ervoor betaalt (€ 2000 voor dit schooljaar) niet mogelijk een kijkje te nemen in de Bank. Overigens is in het hierboven besproken septembernummer van *Van twaalf tot achttien* een artikel aan deze Bank gewijd. De lezer neme er bij het lezen daarvan wel notie van dat het artikel van de hand is van twee mensen die betrokken zijn bij het Innovatieplatform van de VO-Raad. Vanaf het oktobernummer bevat *Van twaalf tot achttien* een acht pagina's tellend infokatern van het innovatieplatform VO over de leer materialenbank die bereikbaar is via www.vo-content.nl.

Hersenonderzoek en leermiddelen

In het oktobernummer van *Van twaalf tot achttien* staan ook enkele belangwekkende artikelen over de betekenis van recent neurologisch onderzoek voor het onderwijs en ook voor leermiddelen: 'Omdat veel leren via geschreven bronnen verloopt, is het belangrijk om veel aandacht te besteden aan het op -en uitbouwen van de woordenschat van leerlingen. Ook is van belang dat leerlingen een goede leessnelheid ontwikkelen, zodat de leerling voldoende tijd heeft om de samenhangende betekenis van de gelezen informatie van het werkgeheugen naar het lange termijn geheugen te verplaatsen door herhaling en door de informatie te koppelen aan reeds geleerde kennis en vaardigheden. Nieuwheidswaarde is een belangrijke trigger voor de hersenen. Dus idealiter bieden leermiddelen verschillende manieren om hetzelfde onderwerp te benaderen.' Voer voor educatieve auteurs!

Veranderende markt

Tot slot nog even dit. Wordt elke educatief auteur zijn eigen uitgever, al dan niet op digitale wijze? Wie zal het zeggen. In elk geval lijken allerlei bedrijven in te springen op de veranderende markt en ontbreekt het de geïnteresseerden niet aan mogelijkheid om zich te bekwamen in het uitgeven. Neem de VOB Boek & Media Academie (<http://www.vob.nl/>). In een e-mail aan de VvEA laat deze 'academie' weten: 'VOB Boek & Media Academie biedt cursussen waarmee je jezelf en je bedrijf volledig uitgeven 2.0 proof maakt. Zoals de compleet vernieuwde Opleiding Uitgeverij, waarin je alles leert over crossmediaal uitgeven. Of de nieuwe cursus 'Succesvol E-books publiceren'. VOB biedt overigens ook wat meer 'ouderwetse' cursussen aan op het gebied van redigeren en schrijven.

Colofon

Deze nieuwsbrief verschijnt onregelmatig en is bestemd voor de leden van de VvEA. Leden krijgen de nieuwsbrief per e-mail toegestuurd. Indien u geen prijs stelt op toezending van de nieuwsbrief kunt u dit laten weten door een e-mail te sturen naar info@educatieveauteurs.nl of te bellen met 020 -320 43 78. Voor overige contactgegevens kunt u op de [website](#) kijken.